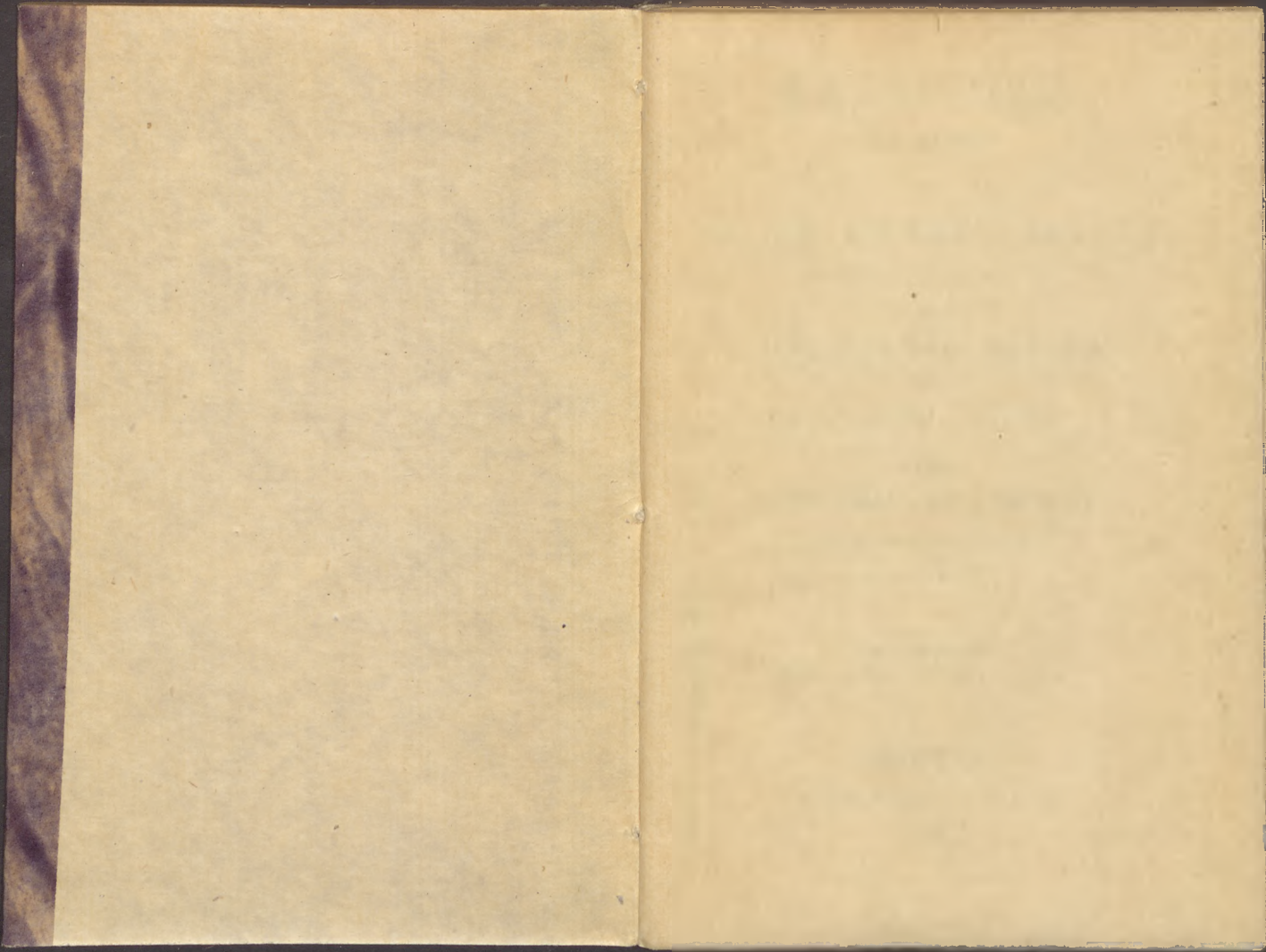

Biblioteka
UMK
Toruń

386596

386596

3.96596

KATECHIZM

MNIEJSZY

CZYLI

NAUKA CHRZEŚCIAŃSKA

KRÓTKO ZEBRANA I UŁOŻONA

Z ROZKAZU

KLEMENSA VIII PAPIEŻA

PRZEZ

KARDYNAŁA ROBERTA BELLARMINA

A Z ROZKAZU

GRZEGORZA XVI PAPIEŻA

NA POLSKI JĘZYK PRZETŁÓMACZONA

przez Xiędza ***

Nowe Wydanie

Podług wydania Propagandy w Rzymie

BERLIN

W XIĘGARNI B. BEHRA

1855

NIHIL OBSTAT

Josephus Hube Rector Ecclesiae SS. Andreae et Claudii
Doctor S. Theologiae ac Censor Deputatus.

IMPRIMATUR

Fr. Dominicus Buttaoni O. P. S. P. A. M.

IMPRIMATUR

Joseph Canali Archiep. Colossen.
Vicesgerens.

386596

W. 1136/17

KLEMENS VIII PAPIEŻ

NA PRZYSZŁĄ RZECZY PAMIĄTKĘ.

Pasterska Rzymskiego Biskupa pieczołowitość, i t. d. Gdy przeto i t. d. Nową Xiążkę Nauki Chrześcijańskiej, przez ukochanego Syna Roberta Bellarmina, Kapłana S. J., z rozkazu naszego napisaną, wydać i drukiem ogłosić rozkazaliśmy, i t. d. UPOMINAMY w Panu, czcigodnych Patriarchów, Arcybiskupów, Biskupów i ukochanych synów Wikariuszów ich, tudzież Opatów, Proboszczów wszystkich, gdziekolwiek istniejących, i wszystkich, do których to należy, iżby, o ile to przez nich stać się może, do nauczania Nauki Chrześcijańskiej we wszelkich Kościołach, Diecezjach, Parafiach, do każdego z nich w szczególności należących, wspomnioną Xiążkę, (jak się to rzekło) potwierdzoną, i z rozkazu naszego wydaną, przyjęli, i używali, tudzież iżby była przyjętą i używaną starali się, czynili, i t. d. Bez względu, i t. d.

Dan w Ferrarze, pod Pierścieniem Rybaka,
dnia 15 Lipca 1598. Papieżstwa Naszego
Roku siódmego.

MARCELLUS VESTRIUS BARBIANUS.

UWAGA

W nauczaniu Nauki Chrześcijańskiej, należy mieć wzgląd na dwie główne rzeczy: 1^{od} Na potrzebę, to jest na to, co każdy do zbawienia koniecznie umieć powinien: 2re na zdolność, to jest, na pojętność tych których nauczać mamy.

Ze względu na potrzebę; każdy potrzebuje i powinien umieć koniecznie, przynajmniej cztery następujące rzeczy:

1. Skład Apostolski; ażeby wiedział w co ma wierzyć.

2. Modlitwę Pańską i Pozdrowienie Anielskie, to jest Ojczy nasz, i Zdrowaś Maryo; ażeby wiedział, czego się ma spodziewać, od kogo się ma spodziewać, i do kogo ma się uciekać dla otrzymania tego czego spodziewać się powinien. Chociaż umienie Składu Apostolskiego jest z porządku pierwszym, nie ganimy wszakże zwyczaju nauczania dzieci małych pierwszej Ojczy nasz i Zdrowaś Maryo, aniżeli Wierzę w Boga, które jest dłuższe i do spamiętania trudniejsze.

3. Dziesięcioro Bożego Przykazania, tudzież Przykazania Kościelne: jedne bowiem i drugie obowiązują wszystkich, i służą wszystkim do tego, aby każdy wiedział, co ma czynić a czego nie czynić, zgodnie z miłością Boga i z miłością bliźniego.

4. Siedm Sakramentów, które są środkami ustanowionymi przez Boga, do otrzymywania grzechów odpuszczenia, tudzież do nabywania, zachowywania i pomnażania w nas łaski Bożej i Darów Niebieskich, a mianowicie Wiary, Nadziei i Miłości.

Katechizm ułożony z rozkazu Soboru Trydenckiego, mający bez wątpienia najwyższą powagę, zawiera tylko wykład tych czterech rzeczy, zdaje się wszakże, iż można z pożytkiem dodać do nich niektóre inne: jakoto: Cnoty główne, które są źródłami dobrych uczynków: Uczynki miłosierne Bogu najmiłsze: Grzechy, które, podług wyrażenia Pisma Świętego, wołają o pomstę do Boga: Rady Ewangeliczne: Cztery ostatnie rzeczy człowieka: i Tajemnice Różańca Świętego.

O innych rzeczach, w tym początkowym Katechizmie, lepiej zamileżeć; bo albo są przytłudne, albo na mało przydatne, obciążające pamięć, i przez uczonych nawet na pamięć nieumiane. Z resztą, inne są rzeczy które dziateczki i prosiaczkowie na pamięć umieć powinni; inne zaś te, które znać i umieć powinni ci którzy im wykładają Naukę Chrześcijańską. A przeto, naprzód spiszemy to wszystko co potrzeba umieć na pamięć: a następnie ułożymy obszerniejszy wykład Nauki Chrześcijańskiej, przeznaczony mianowicie dla tych którzy nauczać jej mają, a jednak dostępny pojęciu każdego.

MODLITWA PRZED NAUKĄ

W Imię Ojca † i Syna † i Ducha Świętego †
Amen.

Wszystkie sprawy nasze, prosimy Cię Panie, natchnieniem Twojem uprzedzaj, a pomocą wspieraj, aby wszelka modlitwa i praca nasza, zawsze się od Ciebie poczyniała, i w Tobie kończyła. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

W Imię Ojca † i Syna † i Ducha Świętego †
Amen.

MODLITWA PO NAUCE

W Imię Ojca † i Syna † i Ducha Świętego †
Amen.

Dzięki Ci składamy, Wszehmogący Boże, za wszystkie dobrodziejstwa Twoje. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

W Imię Ojca † i Syna † i Ducha Świętego †
Amen.

KATECHIZM MNIEJSZY

CZYLI

NAUKA CHRZEŚCIAŃSKA

KRÓTKO ZEBRANA

(DO NAUCZENIA SIĘ NA PAMIĘĆ)

O TEM CO JEST CHRZEŚCIANIN, I O ZNAKU KRZYŻA
ŚWIĘTEGO.

NAUCZYCIEL. Czy jesteś Chrześcianinem?

UCZEŃ. Jestem z łaski Bożej.

N. Cóż to jest być Chrześcianinem?

U. Jest to wyznawać Wiarę i Prawo Chrystusa
Pana.

N. Na czem głównie zależy Wiara Chrystu-
sowa?

U. Na dwóch głównych Tajemnicach, objętych
w znaku Krzyża Świętego; z których pierwszą,
jest Jedność i Troistość Boga: drugą, Wcielenie
i Śmierć Zbawiciela naszego.

N. Co znaczy Jedność i Troistość Boga?

U. Jedność i Troistość Boga, znaczy to, iż

w Bogu jest jedno tylko Bóstwo, to jest jedna istność i natura Boża; która wszakże jest we Trzech Osobach Bożych: a temi są, Bóg Ojciec, Bóg Syn, i Bóg Duch Święty.

N. Dla czegoż te Trzy Osoby, są jednym i tymże samym Bogiem?

U. Bo mają jedną i tę samą istność, jedną i tę samą wszechmocność, jedną i tę samą mądrość, jedną i tę samą dobroć.

N. Co znaczy Wcielenie i Śmierć Zbawiciela naszego?

U. Wcielenie i Śmierć Zbawiciela naszego, znaczy to, że Syn Boży, to jest druga Osoba Trójcy Przenajświętszej, stał się Człowiekiem, i umarł na Krzyżu dla zbawienia naszego.

N. Jakim sposobem te dwie Tajemnice są objęte w znaku Krzyża Świętego?

U. Oto tym sposobem, iż znak Krzyża Świętego czyni się kładąc prawą rękę naprzód na czoło, i mówiąc, W Imię Ojca; potem na piersi, mówiąc, i Syna; nakōniec na ramię, wprzód lewe a potem prawe, mówiąc, i Ducha Świętego.

N. Jakimże sposobem wyrażona tu jest pierwsza Tajemnica, to jest Tajemnica Trójcy Świętej?

U. Oto tym sposobem, iż wyraz ten, w Imię, oznacza Jedność, a inne wyrazy oznaczają Troiść.

N. Jakimże sposobem w znaku Krzyża Świętego wyrażona jest druga Tajemnica, to jest Tajemnica Wcielenia?

U. Oto tym sposobem, iż znak Krzyża † oznacza Śmierć Zbawiciela, który stawszy się Człowiekiem, i wskazawszy nam drogę zbawienia nauką, przykładem i cudami, umarł na drzewie Krzyża Świętego.

WYKŁAD SKŁADU APOSTOLSKIEGO

TO JEST WIERZĘ W BOGA.

N. Co jest prawidłem Wiary?

U. Prawidłem Wiary jest Skład Apostolski, który pospolicie nazywamy Wierzę w Boga.

N. Odmów Wierzę w Boga?

U. 1. Wierzę w Boga Ojca, wszechmogącego Stworzyciela nieba i ziemi.

2. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego.

3. Który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Dziewicy.

4. Umęczon pod Pontskim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.

5. Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał.

6. Wstąpił na Niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego.

7. Ztamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.

8. Wierzę w Ducha Świętego.

9. Święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie.

10. Grzechów odpuszczenie.

11. Ciała zmartwychwstanie.

12. I żywot wieczny. Amen.

N. Kto ułożył ten Skład Wiary?

U. Dwunastu Apostołów; i dla tego jest podzielony na dwanaście Artykułów.

N. Co zawierają te dwanaście Artykułów?

U. Zawierają to wszystko, w co koniecznie i szczegółowo wierzyć mamy o Bogu i o Kościele Oblubienicy jego: pierwszē ośm Artykułów ścigają się do Boga, a cztery ostatnie do Kościoła Świętego.

N. Wyłóż Artykuł pierwszy Składu Apostolskiego.

U. Wierzę mocno i niezachwianie w jednego Boga, który jest Ojcem przyrodzonym jedynego Syna swojego, oraz Ojcem przez łaskę wszystkich dobrych Chrześcian, którzy się dla tego nazywają przysposobionymi synami Bożymi, nakoniec Ojcem wszech rzeczy, przez stworzenie. A ten Bóg jest wszechmogący, bo może wszystko co chce, i stworzył z niczego niebo i ziemię, z tem wszystkim co się w nich znajduje, to jest świat cały.

N. Wyłóż Artykuł drugi.

U. Wierzę także w Jezusa Chrystusa, który jest Synem jedynym Ojca, przezeń przedwiecznie zrodzonym; i jest Bogiem przedwiecznym, nieskończonym, wszechmogącym, Stwórcą i Pa-

nem naszym i wszech rzeczy, równie jak Bóg Ojciec.

N. Wyłóż Artykuł trzeci.

U. Wierzę, iż Jezus Chrystus nie tylko jest prawdziwym Bogiem, ale jest także prawdziwym Człowiekiem, bo wziął ciało ludzkie w żywocie Niepokalanej Dziewicy Maryi, za sprawą Ducha Świętego: a jako w Niebie zrodzon jest z Ojca bez Matki, tak na ziemi narodził się z Matki bez Ojca.

N. Wyłóż Artykuł czwarty.

U. Wierzę, iż Jezus Chrystus, dla odkupienia świata Krwią swoją przenajdroższą, umęczon został pod Pontskim Piłatem, Rządcą Judei; będąc ubiczowany, cierniem ukoronowany i przybity do Krzyża, na którym skonał, a z którego zdjęty, w nowym grobie pogrzebion został.

N. Wyłóż Artykuł piąty.

U. Wierzę, iż Jezus Chrystus, zaraz po skonauiu, zstąpił duszą swoją do piekieł, to jest do otchłani, w której zawarte były dusze świętych Ojców odkupienia oczekujące; a trzeciego dnia, co przypadło w Niedzielę, z chwałą i zwycięstwem zmartwychwstał.

N. Wyłóż Artykuł szósty.

U. Wierzę, iż Jezus Chrystus przebywszy czterdzieści dni z Apostołami, dla przekonania przez liczne zjawiania się o prawdziwym zmartwychwstaniu swoim, wstąpił na Niebiosa: tam wywyższony nad wszystkie Chóry Anielskie,

siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego; to jest, iż równy jest w chwale Ojcu, jako Pan i Rządca wszech stworzeń.

N. Wyłóż Artykuł siódmy.

U. Wierzę, iż gdy przyjdzie koniec świata, Jezus Chrystus zstąpi z Nieba w najwyższej potęgde i chwale, i sądzić będzie wszystkich ludzi, dając każdemu nagrodę lub karę, na jaką każdy zasłuży.

N. Wyłóż Artykuł ósmy.

U. Wierzę w Ducha Świętego, który jest Trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej, pochodzi od Ojca i Syna, i jest im równym we wszystkim i przez wszystko; to jest, iż jest Bogiem Przedwiecznym, Nieskończonym, Wszechmocnym Stwórcą i Panem wszech rzeczy, jak Bóg Ojciec i Bóg Syn.

N. Wyłóż Artykuł dziewiąty.

U. Wierzę także, iż jest Kościół Święty, jeden, który jest Zgromadzeniem wszystkich wiernych Chrześcian, to jest tych, co są ochrzczeni, co wierzą i wyznają Wiarę Jezusa Chrystusa Pana naszego, tudzież uznają Papieża za Namiestnika Chrystusowego na ziemi.

N. Dla czego Kościół nazywa się Świętym i Katolickim.

U. Nazywa się Świętym, bo Chrystus Pan, który jest głową jego, jest święty; bo między członkami Kościoła jest wielu Świętych; bo jego Wiara, Prawa, i Sakramenty, są święte. Nazywa się zaś

Katolickim, bo jest powszechnym; wyraz bowiem katolicki, znaczy powszechny.

N. Co znaczy Świętych Obcowanie.

U. Znaczy, że wszyscy członkowie Kościoła, mają udział w modlitwach i dobrych uczynkach Kościoła całego.

N. Wyłóż Artykuł dziesiąty.

U. Wierzę, iż w Kościele jest prawdziwe grzechów odpuszczenie przez Sakramenty; i że ludzie wehodząc na łono Kościoła, z synów Szatana skazanych na piekło, stają się synami Bożymi i dziedzicami Nieba.

N. Wyłóż Artykuł jedenasty.

U. Wierzę, iż gdy przyjdzie koniec świata, ludzie zmartwychwstaną, w tychże samych ciałach które mieli za życia, lecz zdrowych, młodych i pięknych; a to przez moc Bożą, dla której nie masz nic niepodobnego.

N. Wyłóż Artykuł ostatni.

U. Wierzę, iż dla dobrych Chrześcian jest Żywot wieczny, pełen wszelkiej szczęśliwości i wolny od wszelkiego złego: a zaś przeciwnie, dla Niewiernych i dla złych Chrześcian, jest śmierć wieczna, pełna wszelkiej nędzy i pozbawiona wszelkiego dobra.

N. Co znaczy, Amen?

U. Znaczy, tak jest w istocie.

WYKŁAD MODLITWY PAŃSKIEJ

I POZDROWIENIA ANIELSKIEGO.

N. Wyłożywszy już to wszystko w co wierzyć powinniśmy, obaczmy czy wiesz to, czego się spodziewać mamy, od kogo spodziewać się mamy, i do kogo uciekać się mamy dla otrzymania tego czego powinniśmy się spodziewać. Czy umiesz Modlitwę Pańską, to jest Ojczy nasz?

U. Umieć i nie źle, bo to jest pierwsza rzecz której mnie nauczono na pamięć: codzień też rano i wieczór odmawiam Ojczy nasz, Zdrowaś Maryo i Wierzę w Boga.

N. Powiedz Ojczy nasz.

U. Ojczy nasz, któryś jest w Niebiesiech,

1. Święć się Imię Twoje.

2. Przyjdź Królestwo Twoje.

3. Bądź wola Twoja, jako w Niebie tak i na ziemi.

4. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj.

5. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.

6. I nie wódź nas na pokuszenie.

7. Ale nas zbaw ode złego. Amen.

N. Kto tę modlitwę ułożył?

U. Jezus Chrystus Pan nasz; i dla tego modlitwa ta jest ze wszystkich innych najdoskonalszą.

N. Co ta modlitwa zawiera?

U. To wszystko, o co tylko Boga prosić, i czego tylko od niego spodziewać się mamy. Bo w tej modlitwie jest siedem proźb, z których cztery pierwsze proszą o to wszystko co dla nas jest dobre; a w trzech ostatnich prosimy aby nas Bóg wybawił od złego. Co do dobrego: prosimy naprzód, o chwałę Bożą; powtóre, o najwyższe dobro nasze; potrzecie, o łaskę do osiągnięcia tego dobra; poczwarte, o środki do nabycia i zachowania tej łaski.

Co do złego: prosimy aby Bóg wybawił nas, naprzód, od złego przeszłego; powtóre, od złego przyszłego; potrzecie, od złego terażniejszego; a więc od wszelkiego złego.

N. Wylóż słowa poprzedzające pierwszą proźbę, to jest, Ojczy nasz, któryś jest w Niebiesiech.

U. Te słowa stanowią Wstęp, z którego się uczymy, dla czego możemy się ośmielić mówić do Pana tak wielkiego, i mieć nadzieję iż nas wysłucha. Nazywamy go bowiem Ojcem naszym, dla tego iż nas stworzył, i przysposobił za syny swoje; a przeto uciekamy się do niego jako dzieci do Ojca: a zaś mówiąc iż jest w Niebiesiech, przypominamy sobie iż jest Panem wszech rzeczy, a przeto iż nas wysłuchać może jeżeli chce; a spodziewamy się że chce, bo jest Ojcem naszym.

N. Wylóż pierwszą proźbę.

U. W pierwszej proźbie, prosimy Boga, ażeby

świat cały poznał Go, i jak należy czcili i wielbili święte Imię jego.

N. Wyłóż drugą proźbę.

U. W drugiej proźbie, prosimy Boga, ażeby prędko przyszło Królestwo które nam obiecał: to jest, ażebyśmy po skończeniu walki z Szatanem, ze światem i z ciałem, dostąpili wiecznej szczęśliwości, w której bez żadnej już trwogi i przeszkody, z Bogiem królować będziemy.

N. Wyłóż trzecią proźbę.

U. W trzeciej proźbie prosimy Boga o łaskę, za pomocą której powinniśmy być tak doskonale posłuszni świętym przykazaniom jego, jako mu są posłuszni Aniołowie w Niebie: albowiem droga do Nieba jest posłuszeństwo przykazaniom.

N. Wyłóż czwartą proźbę.

U. W czwartej proźbie, prosimy Boga o chleb powszedni, tak o duchowny, to jest o Słowo Boże i o Sakramenty; jak o cielesny, to jest o pożywienie i odzienie. Albowiem Słowo Boże opowiadane przez Kapłanów i zawarte w księgach duchownych, tudzież Sakramenty święte, mianowicie Spowiedź i Komunia, bylebyśmy je święcie przyjmowali, są przez moc swoją środkami najskuteczniejszymi do nabycia, zachowania i pomnażania łaski Bożej, o którą w trzeciej proźbie prosimy. Zaś pożywienie i odzienie, potrzebne nam są do życia doczesnego na służbę Bożą.

N. Wyłóż piątą proźbę.

U. W piątej proźbie, prosimy Boga, ażeby nas

wybrał od złego przyszłego: to jest od grzechów któreśmy popełnili: odpuszczając nam winę i karę, na którą zasłużyliśmy przez grzechy nasze. A zaś dodajemy te słowa, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom: albowiem niesłuszną byłoby rzeczą, ażeby Bóg odpuszczał nam winy nasze, jeżeli my nie chcemy odpuścić winowajcom naszym, to jest tym, którzy nas obrazili i ukrzywdzili; bo krzywdy nasze, chociażby najcięższe, niezem są w porównaniu z obrazą jaką Bogu przez grzech wyrządzamy.

N. Wyłóż szóstą proźbę.

U. W szóstej proźbie, prosimy Boga, ażeby nas wyzwolił od pokus; a to, albo niedopuszczając abyśmy kuszeni byli, albo dając nam moc potrzebną do ich zwyciężenia.

N. Wyłóż siódmą proźbę.

U. W siódmej proźbie, prosimy Boga, ażeby nas wyzwolił od złego terazniejszego, to jest od wszelkiego utrapienia i nędzy, a także od wszelkich pomyślności i wielkości doczesnych, jeżeliby te zbawieniu dusz naszych zaszkodzić miały.

WYKŁAD POZDROWIENIA ANIELSKIEGO.

N. Odmów Pozdrowienie Anielskie, to jest Zdrowaś Maryo.

U. 1. Zdrowaś Maryo, łaski pełna, Pan z Tobą: Błogosławionaś Ty między niewiastami:

2. I błogosławion owoc żywota Twego, Jezus.

3. Święta Maryo, Matko Boża, módl się za nami

grzesznymi, teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

N. Czyje są te słowa?

U. Pierwsza ich część jest Archaniola Gabriela, druga Ś. Elżbiety matki Jana Chrzciciela, a trzecia Kościoła Świętego.

N. Dla czego po modlitwie Pańskiej odmawiasz Pozdrowienie Anielskie?

U. Ażeby to o co proszę Boga, tem łatwiej otrzymać za wstawieniem się Matki Bożej; bo ona jest Ucieczką i Opiekunką grzeszników, pełna miłosierdzia, wywyższona w Niebie nad wszystkie Chóry Anielskie, i najmiłsza Bogu.

N. Czy nie uciekasz się jeszcze do innych Świętych w potrzebach twoich?

U. Owszem, uciekam się do wszystkich Świętych, a szczególnie do mojego Patrona i do mojego Anioła-Stróża.

O PRZYKAZANIACH BOŻYCH.

N. Przystąpmy teraz do tego, co czynić mamy aby kochać Boga i bliźniego.

Odmów Dziesięcioro Bożego Przykazania.

U. Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi Egipskiej z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał Bogów cudzych przedemną.

2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga twego nadaremno.

3. Pamiętaj abyś dzień Święty święcił.

4. Czeij Ojca twego i Matkę swoją.

5. Nie zabijaj.

6. Nie cudzołóż.

7. Nie kradnij.

8. Nie dawaj fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu.

9. Nie pożądaj żony bliźniego twego.

10. Ani domu, ani roli, ani sługi, ani służebnicy, ani wołu, ani osła, ani żadnych rzeczy które jego są.

N. Kto dał te Przykazania?

U. Sam Bóg dał je w Starym Zakonie, a Chrystus Pan w Nowym Zakonie potwierdził je.

N. Co zawierają te Przykazania?

U. To wszystko co czynić mamy a czego nie czynić, aby kochać Boga i bliźniego: bo pierwsze trzy Przykazania uczą nas jak mamy zachować się względem Boga sercem, mową i uczynkiem: a zaś siedm następnych, uczą nas czynić dobrze bliźniemu, oraz nie czynić mu krzywdy ani na osobie, ani na sławie, ani na rzeczy jego, ani uczynkiem, ani mową, ani myślą nawet. A koniec wszystkich przykazań jest Miłość, która nakazuje człowiekowi, kochać Boga nadewszystko, a bliźniego jak siebie samego.

N. Wylóż pierwsze Przykazanie.

U. Nasamprzód Bóg oznajmia nam, iż jest naszym prawdziwym i najwyższym Panem; i dla tego to powinniśmy być mu posłuszni jak

najpilniej. Potem przykazuje nam ażebyśmy nikogo innego za Boga nie mieli. Przeciwno temu Przykazaniu grzeszą ci wszyscy, którzy zamiast oddawania czci Stworzycielowi, oddają cześć stworzeniom.

N. Wyłóż drugie Przykazanie.

U. Drugie Przykazanie zakazuje bluźnierstwa, które jest grzechem najcięższym; przysięgi fałszywej, tudzież niepotrzebnej; niedotrzymywania ślubów; i wszelkich innych złewag które przeciwko Bogu mową popełnione być mogą.

N. Wyłóż trzecie Przykazanie.

U. Trzecie Przykazanie nakazuje zachowywanie świąt, które zależy na wstrzymaniu się od prac służebnych; abyśmy mieli czas na rozmyślanie dobrodziejstw Bożych, na odwiedzanie kościołów, na modlitwę, na czytanie duchowne, na słuchanie słowa Bożego, i na tym podobne uczynki pobożne i święte.

N. Wyłóż czwarte Przykazanie.

U. Czwarte Przykazanie nakazuje nam czcić Ojca i Matkę, nie tylko w słowach i w obejściu się, lecz także służbą i wspomaganiami we wszystkich potrzebach. To co się mówi o Ojcu i Matce, należy też zachować względem innych bliźnich, chociaż nie w takim stopniu jak względem Ojca i Matki, którzy nam dali życie i wychowali nas z wielkiem staraniem i z niemałym trudem.

N. Wyłóż piąte Przykazanie.

U. Piąte Przykazanie nakazuje nam ażebyśmy

nikogo nie zabijali niesprawiedliwie, ani żadnego złego nie czynili osobie jego. Mówię, niesprawiedliwie, bo sędziowie którzy zлочynców na śmierć sądzą, i oprawcy którzy wyrok śmierci spełniają, jakoteż żołnierze w wojnie sprawiedliwej, bijąc i zabijając, nie grzeszą.

N. Wyłóż szóste Przykazanie.

U. Szóste Przykazanie zakazuje nam cudzołóstwa, porubstwa, i wszystkich grzechów cielesnych i sprośnych.

N. Wyłóż siódme Przykazanie.

U. Siódme Przykazanie nakazuje, aby nie brać rzeczy cudzej; ani skrycie, co się nazywa kradzieżą; ani jawnie, co się nazywa grabieżą; ani przez oszukaństwo w kupnie, sprzedaży, i tym podobnych umowach; nakoniec iżby w żadnej rzeczy nie ukrzywdzać bliźniego.

N. Wyłóż ósme Przykazanie.

U. Ósme Przykazanie zakazuje fałszywego świadectwa, obmowy, kłamstwa, pochlebstwa, szemrania, i wszelkiej szkody i krzywdy czynionej bliźniemu mową.

N. Wyłóż ostatnie dwa Przykazania.

U. W ostatnich dwóch Przykazaniach, Bóg nakazuje, aby nikt nie pożądał ani cudzej żony, ani żadnej rzeczy cudzej: albowiem Bóg, który widzi serca nasze, chce ażebyśmy byli czysti i święci nie tylko w uczynkach, lecz także w myślach i uczuciach naszych, iżbyśmy tym sposobem byli prawdziwie i zupełnie sprawiedliwi.

O PRZYKAZANIACH KOŚCIELNYCH.

N. Ile jest Przykazań, które Kościół Święty przydał do Przykazań Bożych, i jakie są?

U. Jest ich sześć, a są następujące :

1. Słuchać Mszy Świętej w Niedziele i Święta uroczyste.

2. Pościć przez Post czterdziestodniowy, zwany Wielkim Postem ; w oznaczone Wigilie do Świąt wielkich ; i w Suhedni, które przypadają cztery razy do roku. A nadto, wstrzymywać się od pokarmów mięsnych w Piątki i Soboty.

3. Spowiadać się, przynajmniej raz na rok.

4. Komunikować, to jest przyjąć Przenajświętszy Sakrament, przynajmniej w czasie Wielkanocnym.

5. Oddawać dziesięciny Kościołowi.

5. Nie zawierać ślubów małżeńskich w czasach zakazanych, to jest od pierwszej Niedzieli Adwentu aż do trzech Króli, i od Popielca aż do Przewodnej Niedzieli, włącznie.

O RADACH EWANGIELICZNYCH.

N. Oprócz Przykazań Bożych i Kościelnych, do których zachowywania wszyscy są obowiązani, czy są jakie Rady dotyczące się doskonałości Chrześcijańskiej?

U. Są trzy Rady, podane przez Pana naszego

Jezusa Chrystusa, tym, którzy pragną dostąpić doskonałości Chrześcijańskiej.

N. Jakież są te Rady?

U. Ubóstwa dobrowolnego, Czystości, i Posłuszeństwa w tem wszystkim co nie jest grzechem.

O SAKRAMENTACH.

N. Jużśmy powiedzieli o tem wszystkim w co mamy wierzyć, czego się mamy spodziewać, i co czynić mamy. Pozostaje nam mówić jeszcze o Sakramentach, za pomocą których nabywamy łaski Bożej.

Ile jest Sakramentów?

U. Siedm.

1. Chrzest.

2. Bierzmowanie.

3. Ciało i Krew Pańska.

4. Pokuta.

5. Ostatnie Pomazanie Olejem Świętym.

6. Kapłaństwo.

7. Małżeństwo.

N. Kto ustanowił Sakramenty?

U. Jezus Chrystus Pan nasz.

N. Jakie skutki sprawia Chrzest Święty?

U. Przez Chrzest Święty człowiek staje się synem Bożym i dziedzicem Nieba : Chrzest zmazuje wszystkie grzechy, oraz napenia duszę łaską i darami Ducha Świętego.

N. Jakie skutki sprawia Bierzmowanie?

U. Bierzmowanie umacnia Chrześcianina, iżby miał mężstwo wyznawania Wiary Zbawiciela naszego; a tak czyni nas prawdziwymi żołnierzami Chrystusowymi.

N. Jakie skutki sprawia Sakrament Ciała i Krwi Pańskiej?

U. Ciało i Krew Pańska jest pokarmem utrzymującym i pomnażającym miłość, która jest życiem duszy; i dla tego Sakrament ten udziela się nam pod postacią chleba i wina. Wszakże to co się w nim wydaje być chlebem i winem, nie jest chlebem i winem, ale prawdziwem Ciałem i Krwią Chrystusa Pana, pod postacią chleba i wina.

N. Jakie skutki sprawia Sakrament Pokuty?

U. Sakrament Pokuty odpuszcza grzechy popełnione po Chrzcie Świętym, i pojednywa z Bogiem, tych, którzy przez grzech stali się nieprzyjaciółmi Bożymi.

N. Czego potrzeba do przyjęcia Sakramentu Pokuty?

U. Potrzeba mieć żalność za grzechy, i postanowienie aby już nigdy nie grzeszyć. Potrzeba wszystkie swe grzechy wyspowiadać przed Kapłanem upoważnionym do słuchania Spowiedzi przez właściwą władzę duchowną. Nakoniec potrzeba odbyć pokutę, którą Spowiednik naznaczy.

N. Jakie skutki sprawia Sakrament Ostatniego Pomazania?

U. Sakrament Ostatniego Pomazania zmazuje resztki grzechów, uwesela duszę, i udziela jej mocy potrzebnej do zwyciężenia Szatana w ostatniej chwili życia: a nadto pomaga do przywrócenia zdrowia, jeżeli to jest potrzebnem do zbawienia duszy.

N. Jakie skutki sprawia Sakrament Kapłaństwa?

U. Sakrament Kapłaństwa daje moc i łaskę potrzebną Kapłanom i innym stopniom w Kapłaństwie, ażeby mogli dobrze dopełniać obowiązków swoich.

N. Jakie skutki sprawia Sakrament Małżeństwa?

U. Sakrament Małżeństwa daje małżonkom, podług praw Kościoła zaślubionym, moc i łaskę potrzebną do pożycia w zgodzie i miłości, i do rodzenia i wychowywania dzieci w świętej bojaźni Bożej, ażeby opływać mogli w wesele prawdziwe w tem i w przyszłym życiu.

N. Jużśmy przeszli cztery główne części Nauki Chrześcijańskiej, któremi są, Skład Apostolski; Modlitwa Pańska i Pozdrowienie Anielskie; Przykazania; i Sakramenty: teraz należy pomówić o cnotach i o grzechach, oraz o niektórych rzeczach wielce pomocnych do życia podług woli Bożej.

He jest cnot przedniejszych?

U. Siedm, z których trzy Teologiczne, a cztery Głównie.

N. Jakie są cnoty Teologiczne?

U. Wiara, Nadzieja, i Miłość.

N. Dla czego nazywają się Teologiczne?

U. Bo wyraz Teologiczny, wzięty z Greckiego, oznacza rzecz należącą lub też ściągającą się do Boga.

N. Jakże Wiara ściąga się do Boga?

U. Bo sprawia, iż wierzymy w to wszystko co Bóg objawił Kościołowi Świętemu.

N. Jakże Nadzieja ściąga się do Boga?

U. Bo sprawia, iż pokładamy ufność w Bogu, i od niego spodziewamy się Żywota wiecznego, za pośrednictwem łaski Bożej i zasług naszych, które też w łasce Bożej początek swój biorą.

N. Jakże Miłość ściąga się do Boga?

U. Bo sprawia, iż kochamy Boga nad wszystko, a dla miłości Bożej kochamy bliźnich jak siebie samych.

N. Jakie są cnoty Głównie?

U. Roztropność, Sprawiedliwość, Wstrzemięźliwość, i Męztwo.

N. Dla czego nazywasz je głównymi?

U. Bo są niejako źródłami uczynków dobrych.

N. Co sprawiają te cnoty?

U. Roztropność czyni nas rozważnymi i ostrożnymi w każdej rzeczy, iżbyśmy ani oszukiwali ani oszukiwać się dawali.

Sprawiedliwość to sprawia, iż oddajemy każdemu co jego jest.

Wstrzemięźliwość to sprawia, iż nakładamy wędzidło złym skłonnościom naszym.

Męztwo to sprawia, iż jesteśmy nieustraszonymi w służbie Bożej, na wszelkie niebezpieczeństwo i na śmierć nawet.

O DARACH DUCHA ŚWIĘTEGO.

N. Ile jest Darów Ducha Świętego?

U. Siedm:

1. Mądrość.

2. Rozum.

3. Rada.

4. Moc.

5. Umiejętność.

6. Pobożność.

7. Bojaźń Boża.

N. Ku czemu służą te dary.

U. Ku wspieraniu cnoty, i ku posuwaniu nas na drodze Bożej. I tak: Bojaźń Boża, wstrzymuje nas od grzechów. Pobożność, czyni nas posłusznymi Bogu. Umiejętność, uczy nas poznawać wolę Bożą. Moc, daje nam męztwo do wykonywania woli Bożej. Rada, broni nas od utrudzeń Szatana. Rozum, czyni nas zdolnymi do zatapiania się w Tajemnicach Wiary. Przez Mądrość, stajemy się doskonałymi, obracając na chwałę Bożą całe życie i wszystkie uczynki na-

sze : albowiem inądry zna koniec ostateczny, i ku niemu we wszystkim zmierza.

O UCZYNKACH MIŁOSIERNYCH.

N. Ile jest uczynków miłosiernych, o które szczególnie w dzień Sądu Ostatecznego pytani będziem, czyśmy je czynili?

U. Jest ich siedm :

1. Nakarmiać łaknących.
2. Napajać pragnących.
3. Przyodziewać nagich.
4. Dawać przytułek pielgrzymom.
6. Odwiedzać więźniów.
7. Grzebać umarłych.

N. To są uczynki tyżące się ciała. A czy są także uczynki miłosierne tyżące się duszy?

U. Są, i jest ich także siedm.

1. Dawać radę wątpięcym.
2. Nauczać nieumięjętnych.
3. Napominać grzeszników.
4. Pocięszać strapionych.
5. Przebaczając urazy.
6. Znosić cierpliwie natrętnych i przykrych.
7. Modlić się za żywych i umarłych.

O GRZECHACH.

N. Ile jest rodzajów grzechów?

U. Dwa : pierworođny i uczynkowy.

N. Co jest grzech pierworođny?

U. Grzech pierworođny jest ten, z którym się wszyscy rođzimy, wzięwszy go w spadku po Adamie, pierwszym Ojcu naszym.

N. Jakim sposobem pozbywamy się grzechu pierworođnego?

U. Przez Chrztę Święty, który zmazuje go : dla tego też, kto bez Chrztu umiera, pozbawiony jest na zawsze Niebieskiej chwały.

N. Co jest grzech uczynkowy?

U. Grzech uczynkowy jest ten, który w ciągu życia sami popełniamy, myślą, mową lub uczynkiem. Grzech ten jest albo śmiertelny, albo powszeđni.

Co jest grzech śmiertelny?

U. Grzech śmiertelny jest ten, który się popełnia przeciwko miłości Boga i bliźniego : a nazywa się śmiertelnym, bo zadaje śmierć duszy, pozbawiając ją łaski Bożej, która jest jej życiem.

N. Jakim sposobem dostępujemy przebaczenia tego grzechu?

U. Przez Chrztę, jeźliśmy go przed Chrztęm popełnili; a przez Sakrament Pokuty, jeźliśmy się go po Chrztę dopuścili. Kto zaś umiera w grzechu śmiertelnym, idzie do piekła na kary wieczne.

N. Co jest grzech powszeđni?

U. Grzech powszeđni jest ten, który chociaź nie jest zupełnie przeciw miłości, chociaź nie pozbawia nas zupełnie łaski Bożej, i nie wtręca do piekła, jednak obraża Boga, bo przeciwi się woli

jego, i zmniejsza miłość. A przeto potrzeba oczyścić się z tego grzechu przez pokutę, albo w tem życiu, albo w przyszłym w Czyśćcu.

N. Ile jest grzechów głównych, które są niejako źródłami wszystkich grzechów, i jakie są przeciwne im cnoty?

U. Jest ich siedm.

1. Pycha, której przeciwną jest cnota Pokory.
2. Łakomstwo, któremu przeciwną jest cnota Szczodroblowości.
3. Nieczystość, której przeciwną jest cnota Czystości.
4. Gniew, któremu przeciwną jest cnota Cierpliwości.
5. Obżarstwo, któremu przeciwną jest cnota Wstrzemięźliwości.
6. Zazdrość, której przeciwną jest cnota Miłości braterskiej.
7. Lenistwo, któremu przeciwną jest cnota Pilności.

N. Ile jest grzechów przeciwko Duchowi Świętemu?

U. Jest ich sześć.

1. Rozpaczanie o zbawieniu.
2. Zarozumiałe spodziewanie się zbawienia bez zasług.
3. Walczenie przeciwko prawdzie poznanej.
4. Zazdrosczenie bliźniemu łaski Bożej.
5. Uporczywość w grzechach.
6. Ostateczne niepokutowanie.

N. Ile jest grzechów wołających o pomstę do Boga?

U. Jest ich cztery:

1. Zabójstwo dobrowolne.
2. Grzech cielesny przeciwny naturze.
3. Uciemnianie ubogich.
4. Zatrzymywanie zapłaty robotnikom.

O CZTERECH OSTATNICH RZECZACH CZŁOWIEKA.

N. Ile jest rzeczy które Pismo Święte nazywa ostatnimi rzeczami człowieka, a których dobre rozpamiętywanie wstrzymuje nas od grzechu?

U. Cztery:

1. Śmierć.
2. Sąd Ostateczny.
3. Piekło.
4. Niebo.

O RÓŻAŃCU.

N. Czy masz jakie szczególne Nabożeństwo, któreby ci służyło do zagrzewania pobożności twojej?

U. Odmawiam Różaniec N. Panny, rozpamiętywając jego piętnaście Tajemnic, które obejmują Żywot Chrystusa Pana.

N. Jakie są piętnaście Tajemnic Różańca Świętego?

U. Między Tajemnicami Różańca Świętego, jest

pięć Radośnych, pięć Boleśnych, a pięć Chwalebnych :

Tajemnice Radośne są następujące :

1. Zwiastowanie Najświętszej Panny.
2. Nawiedzenie Ś. Elżbiety.
3. Narodzenie Pańskie.
4. Ofiarowanie, i Oczyszczenie N. Panny.
5. Znalezienie Chrystusa Pana w Kościele

uczącego.

Tajemnice Boleśne są następujące :

1. Modlitwa w Ogroju.
2. Biczowanie Pana Jezusa.
3. Cierniem ukoronowanie.
4. Niesienie Krzyża.
5. Ukrzyżowanie i Śmierć Zbawiciela naszego.

Tajemnice Chwalebne są następujące :

1. Zmartwychwstanie Pańskie.
2. Wniebowstąpienie Pańskie.
3. Ześlanie Ducha Świętego.
4. Wniebowzięcie N. Maryi Panny.
5. Ukoronowanie, i wywyższenie N. Panny nad wszystkie chóry Anielskie.

O AKTACH POTRZEBNYCH DO ZBAWIENIA.

N. Jakie są Akty, które z całego serca czynić potrzeba, ażeby być zbawionym.

U. Akt Wiary, Nadziei, Miłości, i Skrucchy.

N. Odmów te Akty.

II.

AKT WIARY.

Wierzę mocno i niezachwianie, dla tego iż Bóg, który jest Prawdą nieomylną, objawił to Kościołowi katolickiemu, a przez ten Kościół Święty i nam objawia; że jest Bóg jeden tylko, we Trzech Osobach Bożych, równych i oddzielnych, które się nazywają Ojciec, Syn i Duch Święty; że Syn Boży stał się Człowiekiem, wzięwszy za sprawą Ducha Świętego ciało i duszę ludzką w żywocie Przczystej Dziewicy Maryi; że umarł za nas na Krzyżu; że zmartwychwstał; że wstąpił na Niebiosa; że z tamtąd przyjdzie w końcu świata sądzić wszystkich żywych i umarłych; że dobrym da wieczne Niebo, a złych skaże na wieczne piekło. Wierzę nadto w to wszystko, w cokolwiek wierzy i co naucza Kościół Święty, bo jest nieomylny.

AKT NADZIEI.

O! Boże mój, ponieważ jesteś wszechmocny i nieskończenie dobry i miłosierny, mam nadzieję iż przez Mękę i Śmierć Jezusa Chrystusa Zbawiciela naszego, dasz mi żywot wieczny, któryś obiecał tym wszystkim, co wiernie wypełniają obowiązki dobrego Chrześcianina, jak ja wypełniać pragnę i spodziewam się, za pomocą łaski Twojej. Amen.

AKT MIŁOŚCI.

O! Boże mój, ponieważ jesteś Dobrem najwyż-

szem, i najdoskonalszem, kocham cię z całego serca i nad wszystko; i wolę raczej wszystko utracić, aniżeli miłość Twą postradać. A dla miłości Twojej kocham i kochać pragnę bliźniego mego jak siebie samego.

AKT SKRUCHY.

O! Boże mój, ponieważ jesteś nieskończenie dobry, i ponieważ kocham Cię nad wszystko, żałuję i boleję z całego serca żem obraził Ciebie; i postanawiam jak najmocniej, za pomocą łaski Twojej, już nigdy nie grzeszyć, i strzedz się i unikać wszelkiej pobudki i okazji do grzechu. Amen.

ODDANIE SIĘ POD OPIEKĘ N. PANNY.

Pod Twoją obronę uciekamy się, Święta Boża Rodzicielko, naszymi prozbami racz nie gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich złych przygód racz nas zawsze wybawiać, Panno Chwalebna i Błogosławiona. Pani nasza, Orędowniczko nasza, Pośredniczko nasza; z Synem Twoim nas pojednaj, Synowi Twojemu nas zalecaj, Synowi Twojemu najmilszemu nas oddawaj.

†. Módl się za nami Święta Boża Rodzicielko.

††. Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

LITANIA DO NAJŚWIĘTSZEJ PANNY

300 dni Odpustu za każdy raz : a naśto, za codzienne jej odmawianie,
Odpust Zapętny w każde z pięciu głównych Świąt N. Panny.
(1 za dusze zmarłych). (Pius VII, 30 Września 1847 r.).

Kyrie elejson,	Naczynie dziwnego nabo-	
Chryste elejson, Kyrie elejson.	żeństwa.	Módl się za nami.
Chryste usłysz nas.	Różo dnchowna.	
Chryste wysłuchaj nas.	Wieżo Dawidowa.	
Ojcze z Nieba Boże : Zmiłuj	Wieżo z kości sioniowej.	
się nad nami.	Domie złoty.	
Synu Odkupicielu świata Bo-	Arko przymierza.	
że : Zmiłuj się nad nami.	Bramo Niebieska.	
Duchu Święty Boże : Zmiłuj	Gwiazdo zaranna.	
się nad nami.	Uzdrowienie chorych.	
Święta Trójco jedyny Boże :	Ucieczko grzesznych.	
Zmiłuj się nad nami.	Pocieszycielko utrapionych.	
Święta Maryo.	Wspomożenie wiernych.	
Święta Boża Rodzicielko.	Królowo Anielska.	Módl się za nami.
Święta Panno nad Pannami.	Królowo Patriarchów.	
Matko Chrystusowa.	Królowo Proroków.	
Matko Łaski Bożej.	Królowo Apostołów.	
Matko najczystsza.	Królowo Męczenników.	
Matko najśliczniejsza.	Królowo Wyznawców.	
Matko niepokalana.	Królowo Panięńska.	
Matko nienaruszona.	Królowo Wszystkich Świę-	
Matko najmiłsza.	tych.	Módl się za nami.
Matko przedziwna.	Królowo bez zmyaz pierwo-	
Matko Stworzyciela.	rodnej poczęta.	
Matko Odkupiciela.	Baranku Boży, który gładzisz	
Panno roztropna.	grzechy świata : Przepuść	
Panno czcigodna.	nam Panie.	
Panno chwalebna.	Baranku Boży, który gładzisz	
Panno można.	grzechy świata : Wysłuchaj	
Panno łaskawa.	nas Panie.	
Panno wierna.	Baranku Boży, który gładzisz	
Zwierciadło Sprawiedliwo-	grzechy świata : zmiłuj się	
ści.	nad nami Panie.	Módl się za nami.
Stolico mądrości.	Chryste usłysz nas, Chryste	
Przyczyno naszej radości.	wysłuchaj nas.	
Naczynie duchowne.	Kyrie elejson,	
Naczynie poważne.	Chryste elejson, Kyrie elejson.	

25.

386596

SPIS PRZEDMIOTÓW.

Potwierdzenie Klemensa VIII Papieża.	3
Uwaga.	4
Modlitwa przed nauką, i Modlitwa po nauce.	6

KATECHIZM.

O tem co jest Chrześcianin, i o znaku Krzyża Ś.	
Wykład Składu Apostolskiego.	9
Wykład Modlitwy Pańskiej i Pozdrowienia Anielskiego.	14
O Przykazaniach Bożych.	18
O Przykazaniach Kościelnych.	22
O Radach Ewangelicznych.	22
O Sakramentach.	23
O Cnotach teologicznych i głównych.	25
O Darach Ducha Świętego.	27
O Uczynkach miłosiernych.	28
O Grzechach.	28
O Czterech ostatnich rzeczach człowieka.	31
O Różańcu.	31
Akty potrzebne do zbawienia.	32
Litania do N. Panny.	35

Biblioteka Główna UMK

300020500591

